

DENİZLİ TAVAS İLÇESİ GELENEKSEL KADIN KIYAFETLERİ

Filiz ERDEN, Melek TUFAN, E. Elhan ÖZUS

Selçuk Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Tekstil, Giyim, Ayakkabı ve Deri, Konya, **TURKEY**

ferden@selcuk.edu.tr, mlktufan@gmail.com, elhanak@hotmail.com

Özet

Giyim tarihi incelenecek olursa, giyimden eski devirlerden günümüze kadar pek çok evreler geçirdiği görülür. İnsanlar buldukları uygarlık seviyesine göre giyimler yaratmış, her ulus kendi örf, adet ve inançlarına göre giyimlerine yaşam şartlarına göre şekillendirmişlerdir. Bu şekillendirmelerle her ulusun kendi kıyafetleri doğmuştur.

Giyim doğal çevrenin etkisi ile biçimlenmesine rağmen, geleneksel giyim toplumsal özelliklere göre şekillenmiştir. Bu giysilerin oluşumunda doğal çevrenin etkisi direkt olmamakla birlikte, aynı sosyolojik, psikolojik ve tarihsel oluşum söz konusu olduğu için giysiler coğrafi bölgeler ve yöreler içinde değerlendirilmektedir.

Anadolu insanı, giysilerini daha gösterişli, daha kullanışlı yapmak için uğraşmışlardır. Ve hayranlık uyandıran süslemeleri kıyafetler üzerinde sergilemişlerdir. Bunu geleneksel kıyafetlerde görmek mümkündür.

Türk kültürü içinde büyük önem taşıyan giyim, ilden ile hatta ilçeden ilçeye farklılık göstermiştir. Bu çalışma; Denizli ili, Tavas ilçesi giyim kültürünü ve bu kültür içinde şekillenen sanat anlayışını açığa çıkarmak açısından kullanımı hızla yok olan ancak, düğün, sandık ve çeyizde varlığını sürdüren giysileri tespit etmek, incelemek ve özelliklerini ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır.

Bu çalışma Denizli Tavas yöresindeki geleneksel Türk kadın kıyafeti olan, don(şalvar), göynek, üç etek, cepken, tel kırma(bürgü), krep, kuşak, peştamalin; kullanılan malzeme, kesim, dikim ve süsleme özellikleri yönünden incelenerek, edilen bilgilerin bilim disiplini doğrultusunda belgelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Anahtar Kelime; Denizli, Kadın, Geleneksel Kıyafet

TRADITIONAL WOMAN CLOTHES OF TAVAS, DENİZLİ

Abstract

When it is examined, it is obvious that clothing has had different phases from old periods up to now. People have created clothings in accordance with their civilization level and any nation has formed its own clothes according to its customs, rituals beliefs and life styles. By this forms, any nation has created its own clothings.

While clothing has been formed by the effect of natural environment, traditional clothing has been formed according to social features. In the formation of these clothings, natural environment has not had an direct effect; yet, they are evaluated in their geographical regions and vicinities, because there are the same sociological, psychological and historical formations.

People living in Anatolia have tried to make their clothes much more ostentatious and useful. And they have displayed admirable ornamentations on their clothes. It is possible to see that on traditional clothings.

Clothing which has a big importance differs from city to city and even from town to town. This study is done on the pupose of analysing, fixating and finding out the clothes whose usage disappear swiftly but exist only in weddings, chests and doweries with regards to reveal the clothing culture and the understanding of art which takes form on this culture in Tavas, Denizli.

This study is done by the purpose of analysing the traditional Turkish woman clothings that are don (şalvar), göynek, üç etek, cepken, tel kırma(bürgü), krep, kuşak, peştamalin which belong to Tavas, Denizli region in terms of material, cut, sewing and ornamentation features; and providing evidence in the direction of science discipline.

Key Words: Denizli, Woman, traditional clothing

1. Giriş

Giyinme ihtiyacı, insanların ilkel aile toplumları halinde yaşamaya başladıkları sırada, yani daha mağara devrinde, korunma ihtiyacı ile ortaya çıkmıştır. İnsanlar çoğalmaya başladıktan sonra, bir araya gelerek küçük topluluklar halinde yaşama ihtiyacını duymuşlardır. İnsanların bir araya gelerek yaşamaya başlamaları, insancıl duygu ve düşüncelerin gelişmesine yol açmıştır. Bununla beraber, utanma duygusunun gelişmesi ve bu duygunun, kültür ve uygarlık seviyesi ile oranlı olarak değişmesi, insanlarda giyinmeyi, sosyal bir ihtiyaç haline getirmiştir (Kırzioğlu, 1992: 73).

Giyim tarihi incelenecek olursa, giyimin eski devirlerden günümüze kadar pek çok evreler geçirdiği görülür. İnsanlar buldukları uygarlık seviyesine göre giyimler yaratmış, her ulus kendi örf, adet ve inançlarına göre giyimlerine yaşam şartlarına göre şekillendirmişlerdir. Bu şekillendirmelerle her ulusun kendi kıyafetleri doğmuştur (Bayraktar, 1993: 1).

Türk kültürü içinde büyük önem taşıyan giyim, ilden ile hatta ilçeden ilçeye farklılık göstermiştir. Bu çalışma; Denizli ili, Tavas ilçesi geleneksel Türk kadın kıyafetleri incelenerek belgelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Denizli Anadolu yarımadasının güneybatısında, Ege Bölgesi'nin güneydoğusunda yer almaktadır. Denizli ili yüzey şekilleri bakımından dalgalıdır. Alçak ve yüksek ovalar, yaylalar ve dağlar birbirini tamamlar. Ege bölgesinde olmasına rağmen, iklim olarak Ege bölgesinin iklimi tamamen görülmez. İlde dağlar denize dik uzandığından denizden gelen rüzgârlara açık bulunmaktadır. Kışlar ılık ve yağışlı geçmektedir (Anonim, Türsab: 1).

Tavas İlçesi doğusunda Acıpayam, batısında Karacasu, kuzeyinde Denizli merkez ve Babadağ, güneyinde Kale ilçesiyle çevrilidir. İlçenin Denizli'ye olan uzaklığı 45 km' dir.

Denizli ilinin tarihi Anadolu'nun tarihi kadar köklü ve renklidir. En eski yerleşim izleri Kalkolitik çağa aittir.(İ.Ö.4000-3000) Bunu Tunç çağları (İ.Ö.3000-2000) izlemektedir

Denizli yöresinde Hititlerin Lidyalılar Persler egemen olmuşlardır. İskender' in Persleri mağlup ederek bütün Anadolu'ya egemen olması ile Helenistik devir başlamıştır(İ.Ö.333). Denizli' ye Seleukoslar ile Bergama Krallığı hâkim olmuştur. İ.Ö.133 yıllarında Batı Anadolu Romalıların egemenliğine geçmiş, daha sonra İ.S.395 de imparatorluğun ikiye ayrılmasıyla Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu sınırları içinde kalmıştır (Anonim, Türsab:2).

Türklerin Denizli ile ilk ilişkileri 1070 yılında başlar. Denizli çevresi de Kutalmışoğlu Süleyman maiyetindeki Beyler tarafından fethedilmiştir.

Denizli ve yakın çevresi 12.yy sonlarına kadar Türklerle Bizanslılar arasında sürekli el değiştirir ve sonunda Selçuklu Sultanı I. Gıyaseddin Keyhüsrev'in ikinci kez tahta çıkışıyla birlikte, 1206-1207'de tamamen Türklerin eline geçer.

Osmanlı topraklarına 1391 yılında katılmıştır. Ancak Ankara Savaşında Osmanlı Devleti'nin Timur tarafından mağlup edilmesi sonucu yeniden Germiyanoglu Beyliği'ne verilmiştir.1429 yılında tüm Germiyan topraklarıyla birlikte Osmanlıların eline geçmiştir (Anonim,2012).

Denizli'nin ilçe ve köylerinde mahalli yemekler ve sofrada eski gelenek ve göreneklerimiz çizdiği kurallarla devam etmektedir. Yörük gelenekleri vardır. Zeybek oyunları ve türleri yaygındır. Tavas ilçesi efe oyunları ile ünlüdür. Dokumacılık köklü bir gelenek olmakla beraber önemli bir geçim kaynağıdır. Ayrıca bakırcılık da, geleneksel el sanatlarından olup yüzyıllardan beri varlığını sürdürmektedir.

Denizli de tel kırma işçiliği de önemlidir. Tavas Yöresinde yaygın olarak işlenmektedir. Ham maddesi tel olan bu sanat kadınlar tarafından gerpetle tül ya da tülbente işlenir. Oldukça ince ve pahalı olan bu işlemin mihraplı, elmas, makaslı, sepeleme, muskalı, yıldızlı, yapraklı, titil sarmalı gibi motif türleri vardır. Gelinlerin çeyizlerinde bulunan bürgü ya da örtülerde muhakkak bir tel kırma işi bulunmaktadır. Denizli ilinde sadece Tavas yöresinde yapılan tel kırmaya rağbet çok olmaktadır. Tel kırma sanatı geleneksel yarışmalarla yaşatılmaya çalışılıyor.

2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bir milletin tarihine ışık tutan sanat dalları arasında, giyimin büyük bir payı vardır (Yakut,2005:19). Büyük bir zenginliğe sahip olan Anadolu giysi kültürüyle ilgili yeterince araştırma yapılmamış, bu kadar zenginliğe karşın gerekli müze ve koleksiyon oluşturulmamıştır. Bunlara bağlı olarak elimizde giysi kültürüyle ilgili gelişim ve değişim süreçlerini gösteren belge ve arşivler yetersiz kalmıştır.

Tarihin birikimlerini üzerinde taşıyarak barındıran Türk giysilerini saklayarak korumak yeterli değildir. Bu araştırmada da kültürel değerlere sahip çıkmak ve bu değerleri gelecek kuşaklara, aslına uygun olarak ve belgelendirerek, aktarmak bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmada Denizli ili Tavas ilçesinin yöresel kadın kıyafetlerini araştırarak belgelendirme çalışması yapmak amaçlanmıştır.

3. Araştırmanın Yöntemi

‘Denizli ili, Tavas ilçesi geleneksel kadın kıyafetleri’ araştırmanın konusu olarak seçilmiştir. Konu ile ilgili literatür taraması yapılmış ve ilçeye gidilerek kaynak kişilerle görüşülmüş, giysilere ulaşılmış, bu giysilerin ön, arka ve bütün bedenin detaylı fotoğrafları çekilerek, kullanılan malzemeler, kesim, dikim ve süsleme özellikleri ile ilgili gözlem formları doldurulmuştur.

Araştırmada Tavas ilçesi geleneksel kadın giysisi örnekleri üç etek, şalvar, kuşak, tel kırma olarak 4 grupta sınırlandırılmıştır.

4. Denizli Tavas İlçesi Geleneksel Kadın Giyimi

Kadın giyimi, hangi yaşam biçimi içinde olursa olsun; başlıklar, içe giyilenler, üste giyilenler, tamamlayıcı aksesuarlar ve süsleme ile oluşan bir bütündür.

Kadın kendi yaşam biçimi içinde, yaşadığı toplumun geleneklerine göre nerede, ne zaman ve nasıl giyeceğini yaşarken öğrenir. Her kuşak geleneksel giyimini, kendinden önceki kuşağı izleyerek öğrenmektedir (Sürür,1983: 15).

4.1. İçe Giyilenler

Don (Şalvar): Beli uçkur (lastik) la temizlenen bol ağıl kadın giysisidir.(ANONİM)

Ağıl kesim şalvar ve Ağsız kesim şalvar olmak üzere ikiye ayrılır. Ağıl kesim şalvarlarda bacak arasına rahat hareket amaçlı, yarı yuvarlak veya kare biçiminde bir kumaş parçası

yerleştirilir. Ağsız şalvarlar ise dikdörtgen bir forma sahip ve görünüşü dökümlüdür. Aynı dökümler bel hattında da sağlanmaktadır (İşbilen, 2005: 16).

Şalvarın Osmanlı döneminde erkek ve kadınlar tarafından kullanıldığı, erkeklerin yünlü kumaştan, kadınların ise ipekli kumaşlardan yapıldığı belirtilmektedir. Geleneksel giysi olarak giyilen şalvarlar, kişinin sosyal ve ekonomik toplumdaki konumuna göre değişiklik göstermektedir (Çaylı, 2010:117).

Göynek: Türk Dil Kurumu Sözlüğünde; ‘’ vücudun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi’’ olarak tanımlanmaktadır. Üç eteği tamamlayan göynek, ‘’bürümcük olarak adlandırılan önemli bir kumaştan dikilmektedir. Bürümcük, ham ipeğe çok az keten ya da pamuk ipliği katılarak dokunan kumaştır (Çaylı, 2010:118-119).

4.2. Üste Giyilenler

Üç Etek: Şalvarla giyilen ‘’üçetek-üçpeşli’’ diye anılan elbiseler kadın giyiminin en eski örneklerindedir. Bu kıyafetin etek boyu ayakların görülebileceği uzunluktadır.(Apak, 1997: 97)

Üç etek tabiri, elbisenin belden aşağı kısmının üç ayrı dilim halinde yapılmasından gelir. Ön iki parça, arka tek parçadan olmak üzere toplam üç parça eteği oluşturur.

Üç etek giysisi göynek üzerine giyilmektedir. Genellikle yakası ‘’U’’ ve ‘’V’’ şeklindedir. Yakanın bittiği yerde göğüs hizasında düğmeler bulunmaktadır. Kenarları genellikle dalgalı ya da düzdür. Dalgaların üzerinde, yakada ve kolda sim, sırma, sutaşı, kurdele işlemleri görülmektedir. Kol ucu manşet ile temizlenir. Sağ tarafında cep bulunmaktadır (Çaylı, 2010: 122). İç kısmı Amerikan bezi ya da beyaz patiska kumaşla astarlanmaktadır.

‘’Günümüzden 25-30 yıl önce bayramlarda ve özellikle düğünlerde, kına gecelerinde yapılan eğlencelerde, çeşitli kadın oyunlarının oynanmasının yanı sıra, Batı Anadolu’da yaygın olan < Kadın Zeybeği >oynanarak, zeybek oyunlarında ağı geniş ve çok bol bir şalvar, içine geniş ince bürümcek gömlek ve onun üstüne de kolsuz cepken giyilirdi. Kentlerde ise üste üç etek giyilir ve bu üçlü görünüm değişmeden, kullanılan malzeme değişiklik göstermiş olur (Sürür, 1983: 20).

Cepken: ‘‘Zamanımızda benzerlerine bolero adı verilir. Bu parçaların biçimleri ve süsleri birbirinden ayrıdır ve özel adları vardır. Başlıcaları fermene, salta, hırka ve yelektir.’’(Özbel.1991,7-8). Cepkenler sarı, kırmızı, yeşil, mavi, mor vb. renklerde, desenli ya da düz saten kumaşlardan dikilir. Giysi, göynek veya üç eteğin üzerine giyilmektedir. Cepkenin arkası tek parça, önü iki parçadan oluşmaktadır. Ve öndeki düğmeleriyle bedeni sarmaktadır. ‘’U’’ veya ‘’V’’ yakalı olup kollar uzun ve manşetlidir. Yaka da ve kolda sim, sırma, sutaşı işlemleri görülmektedir. Cepkenin içi astarla kaplıdır.

4.3.Başa Giyilenler

Tel Kırma (Bürgü): İpliği sayılabilen seyrek dokunuşlu tül üzerine yapılmıştır. Siyah ve beyaz renkte olan tüller, kasmağa geçirilerek madensel tellerle makas kullanılmadan kırılarak yapıldığından yörede “ tel kırma ” olarak bilinir. İki kısa, iki uzun kenarı olan tel kırma dikdörtgen yapıdadır. Kenarları renkli boncuk oyalalarıyla süslenmiştir. Ama genellikle beyaz kum boncuk tercih edilir.

Eskiden her genç kızın çeyizinde bulunan tel kırmalar ilçede artık çok az yapılmaktadır. Bazı tel kırmaların telleri zamanla kararma yaptığı için kumaşa sarılarak sandıklarda saklanmaktadır (Çaylı, 2010: 121-122).

Krep (Gırap): İnce canlı renkli, değişik renkleri olan bir kumaştır. Uzunlukları 2-2,2 m. olabilir. Başa orta kısmında örtülür. İki veya üç tane takılır.

Gelinlerde bu sayı artar, beş ile yedi arasında değişir. Gelinin başlığı, beyaz gelinliği ile çok farklı bir görünüm içindedir. Çeşitli renklerde krep örtüler birbirine tutturularak (al, yeşil, sarı, pembe, mor), üst kısmına da renkli çiğalar ve renkli çiçeklerden oluşan bir tepelik başa konur. Gelin süslenir (Çaylı, 2010: 122).

Yörede çok yaygın olan gelenek al gelin olmadır. Yani erkek tarafı gelin almaya gittiklerinde gelin Beyaz gelinlik giymez. Al gelin olur. Kırmızı üç etek giyer ve başı kırmızı ya da koyu pembe gırapla (krep) örtülür. Daha sonra basının üst kısmı rengârenk çiçeklerle süslenir ve yanlarından renkli çiğalar sarkıtılır.

4.4. Tamamlayıcı Aksesuarlar

Kuşak: Üç eteğin üzerine üçgen şekilde bele bağlanan ve dörtkenarın da püskülleri olan giysidir. Üç eteğin ön ve arka parçaları uzun olduğu için, bu etekler hafif kaldırılarak belde toplanır. Toplanan fazlalıkların görünümünü kaybetmek hem de kıyafete tam anlamıyla hoş görüntü vermek için takılır (Anonim,2012).

Genellikle dokuma desenli beyaz kalın satenden üretilir. Kare şeklindedir yani bütün kenarları eşit olur üçgen şeklinde katlanarak kullanılır. Uçlarında ipten püsküller yapılmıştır.

Peştamal: Peştamal ‘‘ Bele bağlanan ve vücudun belden aşağısını örten bez’’ olarak tanımlanır (Çaylı, 2010: 121).

Peştamallar, el tezgâhlarında ipek ve pamuk ipliğinden dokunmaktadır. Genellikle bordo zeminli, kırmızı, yeşil dikey çizgilerden oluşur. Üç eteğin üzerine takılan peştamallar dikdörtgen şeklinde olup arkada kısa kenarları bağlanır.

5. Bulgular

Bu bölümde Denizli Tavas ilçesi geleneksel kadın kıyafetlerinden asıllarına ulaşılan iki adet şalvar, üç adet üç etek, bir tel kırma, bir krep ve bir adet kuşak incelenmiş ve fotoğraflanmıştır.

Örnek No: 1

Fotoğraf No 1-A: Şalvarın Önden Görünümü

Örnek No: 1

Fotoğraf No: 1-A

İlgili Koleksiyon: Ümmü Palavuz

İnceleme Tarihi: 21.01.2013

Tarihlendirme: 33 yıllık

Koleksiyona Geliş Biçimi: Kişinin kendi koleksiyonudur.

Koleksiyondaki Yeri: Barış Mah. No:60

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlam durumdadır.

Cinsi: Şalvar

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Giysi de beyaz patiska, koyu pembe ipek saten kumaş ve ağı için kullanılan çiçek baskılı jarse kumaş kullanılmıştır. Şalvarın dikişinde yardımcı malzeme olarak lastik, kumaşın rengine uygun pembe ve beyaz dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Şalvarın bel kısmında 15 cm'lik beyaz patiska kumaş katı olarak kullanılmış. Daha sonra koyu pembe kumaş bedeni oluşturmuştur. Beyaz patiska ve pembe paça yüz yüze getirilip makine çekilerek birleştirilmiştir. Bel ve paçaları lastik geçirilerek büzülmüştür. Şalvara rahat hareket sağlamak için 15x15 cm çiçek desenli jarse kumaş ağ olarak dikilmiştir. Giysi beyaz patiska ile astarlanmıştır. Giysi astar ile yüz yüze getirilerek makine dikişi yapılmış ve çevrilmiştir. Yanlar kumaş katıdır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Şalvarı oluşturan parçaların birleştirilmesinde makine dikiş tekniği kullanılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği: Süsleme kullanılmamıştır.

Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.

Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No: 2

Fotoğraf No2-A: Şalvarın Önden Görünümü

Örnek No: 2

Fotoğraf No: 2-A

İlgili Koleksiyon: Ümmü Palavuz

İnceleme Tarihi: 21.01.2013

Tarihlendirme: 34 yıllık

Koleksiyona Geliş Biçimi: Kişinin kendi koleksiyonudur.

Koleksiyondaki Yeri: Barış Mah. No:60

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlam durumdadır.

Cinsi: Şalvar

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Giysi de beyaz patiska, mavi saten kumaş ve ağı için kullanılan çiçek baskılı jarse kumaş kullanılmıştır. Şalvarın dikişinde yardımcı malzeme olarak lastik kumaşın rengine uygun mavi ve beyaz dikiş ipliği kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Şalvarın bel kısmında 15 cm'lik beyaz patiska kumaş katı olarak kullanılmış. Daha sonra koyu mavi kumaş bedeni oluşturmuştur. Beyaz patiska ve mavi paça yüz yüze getirilip makine çekilerek birleştirilmiştir. Bel ve paçaları lastik geçirilerek büzülmüştür. Şalvara rahat hareket sağlamak için 15x15 cm çiçek desenli jarse kumaş ağ olarak dikilmiştir. Giysi beyaz patiska ile astarlanmıştır. Giysi astar ile yüz yüze getirilerek makine dikişi yapılmış ve çevrilmiştir. Yanlar kumaş katıdır.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Şalvarı oluşturan parçaların birleştirilmesinde makine dikiş tekniği kullanılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği: Süsleme kullanılmamıştır.

Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.

Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No:3

Fotoğraf No 3A: Üç Eteğin Önden Görünümü

Fotoğraf No 3B: Üç Eteğin Yaka ve Kol Detayı

Fotoğraf No: 3-A, 3-B, 3-C

İlgili Koleksiyon: Ümmü Palavuz

İnceleme Tarihi: 21.01.2013

Tarhlendirme: 33 yıllık

Koleksiyona Geliş Biçimi: Kişinin kendi koleksiyonudur.

Koleksiyondaki Yeri: Barış Mah. No:60

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlam durumdadır.

Cinsi: Üç etek

Örnek No: 3

Fotoğraf No 3C: Üç Eteğin Arkadan Görünümü

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Giysi de koyu pembe saten kumaş ve astarı için beyaz patiska kullanılmıştır. Üç eteğin dikişinde yardımcı malzeme olarak kumaşın rengine uygun pembe ve beyaz dikiş ipliği, beş adet beyaz düğme kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Üç eteğin boyu ayak bileğine kadardır. Ön beden düz kapama olup “ V ” yakalıdır. Kapama düğme ile sağlanmıştır. Omuzlar dikişlidir. Yanlarda kup yoktur. Kol oyuntusuz düz takılmıştır. Kol ağzı manşetle temizlenmiştir. Ön beden iki parçadan oluşturulmuş, kenarları dalgalı şekilde kesilmiştir. Arka beden kumaş katıdır. Aynı şekilde arka eteğin kenarları da dalgalıdır. Sol bedende, beden hattı ve bel hattının yaklaşık olarak ortasında küçük bir cep çalışılmıştır. Etek, yaka manşet ve cep kenarları sutaşı ile süslenmiştir.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Üç eteği oluşturan parçaların birleştirilmesinde makine dikiş tekniği kullanılmıştır.

Giysinin Süsleme Özelliği: Bitkisel bezeme; çiçek deseni ve dalga deseni sutaşı, sim (kordon) tutturma tekniğiyle süslenmiştir. “V” yakalı üç eteğin; yaka, manşet ve etek kenarları sim ve sutaşı işlemelidir. Öncelikle iki sıra sutaşı tutturulmuş. Daha sonra sutaşı kenarına sim kordonla uzun kıvrımlı çiçek ve dalları işlenmiştir. Manşetlerde aynı teknikle süslenmiştir. Arka etek ucunda tam kumaş katı kısmında sim ile üç adet çiçek oluşturulmuştur. Yaka kısmında sim ile kıvrımlı hatlar oluşturularak çiçek yoğunluğu sağlanmıştır.

Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.

Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No: 4

Fotoğraf No 4A: Üç Eteğin Önden Görünümü

Fotoğraf No 4B: Üç Eteğin Arkadan Görünümü

Örnek No: 4

Fotoğraf No: 4-A, 4-B,

İlgili Koleksiyon: Meryem Ulaba

İnceleme Tarihi: 23.01.2013

Tarhlendirme: 71 yıllık

Koleksiyona Geliş Biçimi: Miras olarak kalmıştır.

Koleksiyondaki Yeri: Seferler Mah. No:2

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Rengi solmuştur.

Cinsi: Üç etek

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Üç etek ana kumaşı lila renkli pamuklu dokumadır. Astar için Amerikan bezi kullanılmıştır. Yardımcı malzeme olarak beyaz pamuk iplik ve süsleme dikişi için kırmızı ip kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Üç eteğin boyu ayak bileğine kadardır. Ön beden düz kapama olup “ V ” yakalıdır. Kapama düğme ile sağlanmıştır. Omuzlar dikişlidir. Yanlarda kup yoktur. Kol oyuntusuz düz takılmıştır. Kol ağzı manşetle temizlenmiştir. Ön beden iki parçadan oluşturulmuş, kenarları dalgalı şekilde kesilmiştir. Arka beden kumaş katıdır. Aynı şekilde arka eteğin kenarları da dalgalıdır. Sol bedende, beden hattı ve bel hattının yaklaşık olarak ortasında küçük bir cep çalışılmıştır. Etek, yaka manşet ve cep kenarları kordon ile süslenmiştir.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Astarla giysi ana kumaşı tersinden elde baskı ile dikilerek tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Kırmızı ince bir cm. lik el dokuması harç, kırmızı kordon iplik (kordon ip; ince iplikten 4 kat bükülerek elde edilmiştir.)kullanılarak, bitkisel bezeme soyut çiçek deseni motifleri elde dikilerek tutturulmuştur. “V” yakalı üç eteğin; yaka, manşet ve etek kenarlarına harç işlenmiştir. Öncelikle harç elde tutturulmuş. Daha sonra iplikten elde edilen kordonla harç kenarına uzun kıvrımlı çiçek ve dalları işlenmiştir.

Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.

Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No: 5

Fotograf No 5A: Üç Eteğin Önden Görünümü **Fotograf No 5B:** Üç Eteğin Arkadan görünümü

Örnek No: 5

Fotoğraf No:5-A, 5-B,

İlgili Koleksiyon: Habibe Nitelik

İnceleme Tarihi: 21.01.2013

Tarihlendirme:88 yıllık

Koleksiyona Geliş Biçimi: Miras olarak kalmıştır.

Koleksiyondaki Yeri: Seferler Mahallesi Ekşiler Sokak No: 21

Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.

Bugünkü Durumu: Sağlam durumdadır.

Cinsi: Üç etek

Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Giysi mor zemin üzerine yeşil çizgili ipek kumaş kullanılarak dikilmiştir. Açık kahve tonlarında bez dokuma pamuklu kumaş ile astarlanmıştır. Yardımcı malzeme olarak siyah ve sarı pamuk iplik ve gümüş sim kordon kullanılmıştır.

Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Üç eteğin boyu ayak bileğine kadardır. İnce bir hâkim yaka mevcuttur. Kapama düğme ile sağlanmıştır. Omuzlar dikişsizdir. Kol oyuntusuz düz takılmıştır. Ön beden iki parçadan oluşturulmuş, ön ortasına belden başlayıp etek ucuna doğru genişleyen peş parçası ilave edilmiştir. Arka beden kumaş katıdır. Üçgen formunda divlimli hazırlanan kol ucu ve ön ortası, etek boyu, yanda bele kadar uzanan yırtmaç kenarları dalgalı şekilde kesilmiştir.

Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Astarla giysi ana kumaşı tersinden elde baskı ile dikilerek tutturulmuştur.

Giysinin Süsleme Özelliği: Ön bedende yakadan bele kadar olan kapama bölümüne iki cm. lik altın rengi harç geçirilmiştir. Üçgen formunda divlimli hazırlanan kol ucu ve ön ortası, etek boyu, yanda bele kadar uzanan yırtmaç kenarları gümüş sim kordonla işlenmiştir.

Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.

Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No: 6**FOTOĞRAF NO 6A: TEL KIRMANIN GÖRÜNÜŞÜ****Örnek No: 6****Fotoğraf No:6-A,****İlgili Koleksiyon: Raziye Elbeli****İnceleme Tarihi: 23.01.2013****Tarihlendirme: 42yıllık****Koleksiyona Geliş Biçimi: Kişinin kendi koleksiyonudur.****Koleksiyondaki Yeri: Cumhuriyet Mahallesi No:42****Onarım Görüp Görmediği: Onarım görmemiştir.****Bugünkü Durumu: Sağlam durumdadır.****Cinsi: Tel Kıрма****Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri: Tel kırma için gümüş rengi tel, beyaz tül ve beyaz tülbent kullanılmıştır. Oyası içinse beyaz boncuk ve yine beyaz oya ipliği kullanılmıştır.****Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler: Dikdörtgen olarak hazırlanmıştır.****Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler: Tel kırma tülbent in üzerine elle tutturulmuştur aynı şekilde oyada el dikişi ile eklenmiştir.****Giysinin Süsleme Özelliği: Süsleme kullanılmamıştır.****Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı: Giysi yayınlanmamıştır.****Eserin Sergilenip Sergilenmediği: Giysi halen koleksiyon sahibindedir.**

Örnek No: 7**FOTOĞRAF NO 7A: KREP (GIRAP) GÖRÜNÜŞÜ****Örnek No: 7****Fotoğraf No:7-A****İlgili Koleksiyon:** Fatma Yollu**İnceleme Tarihi:** 24.01.2013**Tarihlendirme:** 54 yıllık**Koleksiyona Geliş Biçimi:** Miras olarak kalmıştır.**Koleksiyondaki Yeri:** Hürriyet Mahallesi No:15**Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.**Bugünkü Durumu:** Sağlam durumdadır.**Cinsi:** Krep**Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri:** Pembe renkli ince pamuklu kumaş, gümüş rengi pul, pembe ve beyaz iplik kullanılmıştır.**Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler:** Dikdörtgen olarak hazırlanmıştır.**Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler:** Kenarlarını elde kıvrma dikişiyle temizlenmiştir.**Giysinin Süsleme Özelliği:** Dikdörtgen olarak hazırlanan kumaşın üzerine dağınık şekilde yuvarlak şekilli pul işlemesi yapılmıştır.**Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı:** Krep yayınlanmamıştır.**Eserin Sergilenip Sergilenmediği:** Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

Örnek No:8**Fotoğraf No 8A: Kuşağın görünüşü****Örnek No: 8****Fotoğraf No:8-A****İlgili Koleksiyon:** Yıldız Palavuz**İnceleme Tarihi:** 24.01.2013**Tarhlendirme:** 69 yıllık**Koleksiyona Geliş Biçimi:** Miras olarak kalmıştır.**Koleksiyondaki Yeri:** Seferler Mahallesi No:23**Onarım Görüp Görmediği:** Onarım görmemiştir.**Bugünkü Durumu:** Sağlam durumdadır.**Cinsi:** Kuşak**Giyside Kullanılan Malzemeler ve Renkleri:** Kalın dokuma kırmızı, mavi, yeşil, sarı, açık mavi, beyaz iplikten dokunmuştur.**Giysinin Modeli Kesimi İle İlgili Teknik Bilgiler:** Kare şeklinde dokunmuştur.**Giysinin Dikiş Tekniği İle İlgili Bilgiler:** Dikiş kullanılmamıştır.**Giysinin Süsleme Özelliği:** Uçlarında dokuma ipleri serbest bırakılarak püskül yapılmıştır. Kuşak dokunurken desen verilmiştir.**Eserin Yayınlanıp Yayınlanmadığı:** Giysi yayınlanmamıştır.**Eserin Sergilenip Sergilenmediği:** Giysi halen koleksiyon sahibindedir.

6.Sonuç ve Öneriler

Kıyafetler bize yaşadıkları devri hiçbir şey kaybetmeden anlatmakta ve bazı sırları da gün ışığına çıkartmaktadır. Nesiller boyunca kuşaktan kuşağa aktarılan bazı kültürel değerlerimiz arasında yöresel giysilerin önemi büyüktür. Geleneksel giysilerimiz kimi yörelerimizde kendine has özellikleri ile karşımıza çıkarken bazı bölgelerimizde ise yakın çevrelerden etkileşimlerin izlerine rastlanmaktadır. Yöresel kıyafetlerimiz bazı bölgelerde düğün ve nişan kıyafetleri olarak halen kullanılmaktadır. Ayrıca yöresel giysiler folklor oyunlarında da kullanılmaktadır. Bu çalışma kaybolmaya yüz tutan değerlerimizi ortaya çıkarmak amacıyla yapılmıştır (Mızrak ve Özus,2008:313).

Tavas ilçemizde yöresel kıyafetler düğün ve nişan gibi özel günlerde yoğunlukla giyilmektedir. Bu durum yakın tarihte üretilmiş olan şalvar ve üç etek örneklerine rastlanmak suretiyle de belgelenmiştir. Bu durum gelenek ve göreneklerin yaşatılması açısından olumlu olsa da, giysilerin yıpratılarak kaybolması ile sonuçlanabilir. Yörede daha detaylı araştırmalar yapılarak giysilerin belgeleme çalışmalarının yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak araştırma kapsamına alınan Tavas yöresi kıyafetlerinin güzelliği ve özellikleri ile günümüzde var olması bizler açısından önemlidir. Bu giysilerin günümüze ve geleceğe kazandırılması için; Geleneksel giysilerin korunması ile araştırmalar yapılmalı, giysilerin korunması ile ilgili halk bilinçlendirilmeli. Geleneksel giysilerimizi kesim dikim ve süsleme özelliği yönünden inceleyerek belgelendirerek ve gelecek nesillere kaynak oluşturmalı. Geleneksel giysilerimizin asıllarına sadık kalınarak röprodüksiyonlarını hazırlanmalı ve müzelerimizde ve evlerimizde bulunan sanatsal değeri olan giysilerin en iyi şekilde korunması sağlanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Anonim, “ Denizli İlinin Gelenek ve Görenekleri”, www.gizemlikapı.com/denizli, (Aralık 18, 2012 tarihinde erişildi)
- Anonim, “ Denizli’de Türk Hakimiyeti, Denizli Adının Kökeni”, <http://denizli.gov.tr>, (Aralık 18, 2012 tarihinde erişildi)
- Anonim, “Tavas İlçesinin Tarihi, Coğrafi Durumu, Ekonomik Durum ve Geçim Kaynakları”, tr.wikipedia.org/wiki/Tavas, (Aralık 18, 2012 tarihinde erişildi)
- Anonim, Denizli, “Türsab,”Türkiye Seyahat Acentaları Birliği, T.C. Denizli Valiliği İL Kültür ve Turizm Müdürlüğü
- Anonim,(1988). Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayını, Cilt 2. Ankara
- Atılcan İ.,Ç., (1991). Erzurum Barları ve Yöresel Giysileri, , 85-86,İstanbul
- Bayraktar F.,(1993). Giyim, Ankara
- Çaylı, G., (2010). “Denizli Atatürk ve Etnografya Müzesinde Bulunan Serinhisar İlçesi Yöresel Kadın Giysileri,”İsparta,Yayınlanmamış Lisans Tezi. Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü Süleyman Demirel Üniversitesi
- Gündüz F., Apak F., Sevüktekin M.,(1997). Osmanlı Dönemi Kadın Giyimleri, Ankara
- İşbilen, A. , (2005). “Giysi Dili ve Burdur Yöresel Giysileri,”16-20, Burdur, *I.Burdur Sempozyumu*, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi,
- Kırzioğlu N. , (1992).Giyim Sanatı ve Kişisel Görünüm, Ankara
- Mızrak Ş., Özus E.,(2008).”Çankırı Yöresi Geleneksel kadın Kıyafetleri,”301-313, Çankırı,IV Çankırı Kültürü Bilgi Şöleni Bildirileri
- Özbel,K.,(1991). El Sanatları 5, Anadolu Kadın Kılık-ları Klavuz Kitapları XII, CHP
- Sürür, A. , (1983). Ege Bölgesi Kadın Kıyafetleri, İstanbul, AK Yayınları Türk Süsleme Sanatları Serisi7
- Yılmaz, N. , “ Türk Giyiminde İbecik köyü Gelin kıyafeti” ,*I.Burdur Sempozyumu, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi*, 1462-1463-1465